

СІМВАЛЫ РОСКВІТУ І НЕЗАЛЕЖНАСЦІ

Сацдаследаванне:

большасць беларусаў лічаць дзяржсімваліку галоўным нацыянальным сімвалам краіны

Сацыялагічнае даследаванне праведзена Інстытутам сацыялогіі НАН Беларусі ў ліпені-жніўні 2023 года. Апытанне праводзілася ва ўсіх абласных гарадах і Мінску, асобных раённых гарадах і сельскіх населеных пунктах. Аб'ём выбарчай сукупнасці — 1863 рэспандэнты.

Згодна з вынікамі даследавання, больш за дзве трэці насельніцтва нашай краіны (68,3 % усіх апытаных) галоўным нацыянальным сімвалам Беларусі лічаць дзяржаўную сімваліку — Дзяржаўны герб, Дзяржаўны сцяг, Дзяржаўны гімн. Як расказаў карэспандэнту «Звязды» дырэктар Інстытута сацыялогіі Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі Мікалай МЫСЛІВЕЦ, дзяржаўныя сімвалы служаць сувязным звяном паміж дзяржавай і яе грамадзянамі, забяспечваюць пераемнасць пакаленняў і сацыяльную кансалідацыю ўсіх слаёў і груп грамадства, увасабляюць у сабе нацыянальную ідэю нашай дзяржавы. «Галоўныя сімвалы краіны аб'ядноўваюць нас у найважнейшыя і ўрачыстыя моманты — ад нацыянальных свят да спартыўных перамог, прыносячы кожнаму пачуццё гонару за тое, што мы — часціца нашай роднай Беларусі!» — падкрэсліў ён.

Па словах дырэктара Інстытута сацыялогіі НАН Беларусі, адной з найважнейшых умоў паспяховага вырашэння значных для Рэспублікі Беларусь задач з'яўляецца кансалідацыя грамадства. «На ўсіх этапах сваёй гісторыі беларускі народ гераічна бараніў родную зямлю, беражліва захоўваў сваю нацыянальную культуру і ўласны ўклад жыцця, думаў пра будучыню, — канстатаваў ён. — Актуальнасць умацавання адзінства нашага грамадства яшчэ больш узростае ў сучасных умовах. Сацыяльная кансалідацыя — адзін з найважнейшых фактараў забяспечэння нацыянальнай бяспекі беларускай дзяржавы і грамадства. Кансалідацыі грамадства служаць шматлікія агульнапрынятыя сімвалы: у адзенні і ўпрыгожваннях, жыллёвых пабудовах і паўсядзённым жыцці. Беларусы шануюць і беражліва захоўваюць традыцыйныя народныя сімвалы, для ўсіх нас значныя і цікавыя аб'екты гісторыка-культурнай спадчыны, помнікі Вялікай Айчыннай вайны. Сучасным беларусам дарагія беларуская мова і літаратура, рэлігійныя святыні».

Мікалай Мыслівец падкрэсліў, што адным з найважнейшых атрыбутаў Рэспублікі Беларусь як суверэннай і незалежнай дзяржавы з'яўляюцца дзяржаўныя сімвалы: Дзяржаўны герб, Дзяржаўны сцяг і Дзяржаўны гімн. «З дапамогай простых і зразумелых сродкаў яны адлюстроўваюць гістарычныя і культурныя традыцыі беларускага народа, ідэнтычнасць і культурны код нацыі, менталітэт і духоўны патэнцыял грамадства», — акцэнтаваў увагу навуковец.

Вераніка КАНЮТА.

Члены Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь смуткуюць у сувязі з раптоўнай смерцю Уладзіміра Віктаравіча КАЛАЧА, памочніка Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь — інспектара па Мінскай вобласці, і выказваюць глыбокія пачуванні яго родным і блізкім.

СЯМ'Я ДЛЯ БЕЛАРУСАЎ — НАЙВЫШЭЙШАЯ КАШТОЎНАСЦЬ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Сацыяльная абарона сем'яў з дзецьмі забяспечваецца па розных кірунках: выплата дзяржаўных дапамог, праграма сямейнага капіталу, гарантыі ў сферы працы, пенсійнага забяспечэння, жыллёвых крэдыты. Паводле слоў Валерыя Кавалькова, расходу дзяржбюджэту на меры сацыяльнай абароны сем'яў з дзецьмі штогод складаюць больш чым 3 % ВУП. Сёлета на сістэму дзяржаўных дапамог будзе накіравана 3,4 мільярда рублёў, з іх 1,8 мільярда — на выплату дапамог па доглядзе за дзіцем ва ўзросце да трох гадоў.

Сёння дзяржаўныя дапамогі атрымліваюць 380 тысяч дзяцей, з іх ва ўзросце да трох гадоў — 207 тысяч. Памеры дапамог, дарэчы, былі павялічаны з 1 мая бягучага года з улікам бюджэту пражытнага мінімуму. Пры нараджэнні першага дзіцяці сям'я атрымлівае 4200 рублёў. Калі нараджаюцца другое і наступныя дзеці, то аднаразовая выплата складае амаль шэсць тысяч рублёў.

Дапамогі па доглядзе за дзіцем перавышаюць мінімальную зароботную плату ў краіне. Калі ў сям'і выхоўваецца першае дзіця, такая дапамога складае 725 рублёў, калі другое і наступныя — 825 рублёў. Пры гэтым выплачваюцца і дапамогі на дзяцей, старэйшых за тры гады.

Калі сям'я мае патрэбу, ёй аказваецца дадатковая матэрыяльная падтрымка — штомесячная ці аднаразовая сацыяльная дапамога. Летась яе атрымалі каля 55 тысяч чалавек. Сем'ям, у якіх выхоўваецца двойнае або трайнае, даецца бясплатнае харчаванне для дзяцей да таго часу, калі ім споўніцца два гады. Летась такую дапамогу атрымалі больш як 10 тысяч дзяцей, а сярэдні кошт набору прадуктаў складае 220 рублёў. Гэта дадатковая падтрымка да тых дапамог, якія атрымлівае сям'я. На аказанне адраснай дапамогі сёлета запланавана вылучыць 140 мільёнаў рублёў.

ПРАЦОЎНЫЯ, ЖЫЛЛЁВЫЯ І ПЕНСІЁННЫЯ ГАРАНТЫ

Валерыя Кавалькова паведаміў, што паспяхова развіваецца праграма сямейнага капіталу, які назначаецца і выплачваецца пры нараджэнні трэцяга і наступнага дзяцей. Са студзеня бягучага года сума была праіндэксавана і

складае 31 480 рублёў. За ўвесь перыяд дзеяння праграмы — са студзеня 2015 года — было адкрыта 137 тысяч укладаў.

З 2020 года шматдзетныя семі могуць выкарыстоўваць сродкі сямейнага капіталу датэрмінова на паляпшэнне жыллёвых умоў, атрыманне платных медыцынскіх паслуг ці паслуг адукацыі. На 1 мая 2024 года прынята больш чым 82 тысячы рашэнняў аб датэрміновым выкарыстанні сродкаў сямейнага капіталу, пераважна большасць (81 %) была накіравана на паляпшэнне жыллёвых умоў, 11 % — на атрыманне платных медыцынскіх паслуг, 8 % — на атрыманне адукацыі. Пры гэтым атрымаць адукацыю на платнай аснове могуць не толькі дзеці ў шматдзетных сем'ях, але і іх бацькі.

Развіваецца сістэма сацыяльнага абслугоўвання і падтрымкі сем'яў з дзецьмі. Гэта, у прыватнасці, паслугі нянькі, якія даюцца, калі ў сям'і выхоўваюцца двойняты або трайняты, дзіця-інвалід ці абодва бацькі з'яўляюцца інвалідамі. Даецца таксама паслуга патранату для пераадолення цяжкіх жыццёвых сітуацый. За мінулы год яе атрымалі больш як чатыры тысячы сем'яў. Ёсць паслуга сацыяльнай перадышкі для сем'яў з дзіцем-інвалідам. Яго можна змясціць у дом-інтэрнат на перыяд да 56 дзён у год з кругласутачным доглядам, пры гэтым усе сацыяльныя выплаты захоўваюцца.

Распрацаваны механізм падтрымкі і праз працоўныя адносіны. У Працоўны кодэкс унеслі змены, і сёння бацькам у шматдзетных сем'ях, якім раней быў дадзены адзін свабодны дзень у тыдзень, можна скараціць на гадзіну працягласць рабочага дня. Прапісана магчымасць дыстанцыйнай работы.

Па-ранейшаму сем'ям аказваецца значная падтрымка ў паляпшэнні жыллёвых умоў. Маладой сям'і з двума дзецьмі льготны крэдыт даецца пад 5 % гадавых на 20 гадоў, шматдзетнай сям'і — пад 1 % гадавых на 40 гадоў. Пры гэтым для сем'яў з трыма дзецьмі дзяржава пагашае 75 % ад сумы запазычанасці па такіх крэдытах. Калі ў сям'і чацвёрта дзяцей, нават льготны крэдыт дзяржава пагашае цалкам. У 2023 годзе жыллёвыя ўмовы палепшыла 6,8 тысячы маладых сем'яў і амаль 10 тысяч шматдзетных сем'яў.

Шэраг гарантый прадугледжаны ў галіне пенсійнага забяспечэння. Час догляду за дзіцем залічваецца ў працоўны стаж, бо працягласць працы аказвае ўплыў на памер пенсіі. Акрамя таго, для маці, якія нарадзілі чацвярых дзяцей, працягласць страховага стажу зніжана да дзесяці гадоў.

Маці, якія нарадзілі пяцых і болей дзяцей, дадзена права датэрміновага выхаду на пенсію — на пяць гадоў раней. Маці, якія нарадзілі і выхавалі дзевяціх і больш дзяцей, таксама ўдастоены ўзнагароды СССР ці Беларусі за мацярынства, даецца права на пенсію за асаблівыя заслугі. Цяпер такую пенсію атрымліваюць 447 шматдзетных маці.

— Мы разумеем, што сям'я для нашых грамадзян з'яўляецца найвышэйшай каштоўнасцю. Гэта пацвярджаюць сацыялагічныя даследаванні. У красавіку 2023 года Інстытут сацыялогіі НАН правёў сацыялагічнае апытанне аб жыццёвых прыярытэтах. Сярод галоўных — здароўе (85 %), сям'я (73 %), дзеці (68 %). Пры гэтым шлюб апытанымі разглядаецца як абавязковая прыкмета сямейнага жыцця, і ён асабліва важны пры прыняцці рашэння аб нараджэнні дзяцей. Каля паловы апытаных лічаць для сябе аптымальным мець сям'ю з двума дзецьмі, — рэзюмаваў Валерыя Кавалькова.

КОЛЬКАСЦЬ ІНТЭРНАТАЎ ЗМЕНШЫЛАСЯ ЎТРАЯ

Важнымі кірункамі сацыяльнай палітыкі дзяржавы з'яўляюцца падтрымка дзяцей-сірот і развіццё сямейных формаў уладкавання, яны забяспечваюць найбольш спрыяльныя ўмовы для развіцця дзяцей.

— Летась прыняты змены ў пастанову ўрада, якая ўстанаўлівае аднаразовыя грашовыя выплаты на першапачатковае набыццё інвентару і абсталявання пры прыёме на выхаванне дзяцей ад нуля да трох гадоў у прыёмныя, апякунскія семі, дзіцячыя дамы сямейнага тыпу. Павялічаны памеры дапамог прыёмным бацькам, бацькам-выхавацелям у сувязі з тым, што абнавіўся пералік адзення, абутку і мяккага інвентару, павялічаны памеры грашовых выплат на ўтрыманне такіх дзяцей, — расказала намеснік начальніка ўпраўлення сацыяльнай, выхаваўчай і ідэалагічнай работы галоўнага ўпраўлення выхаваўчай работы і маладзёжнай палітыкі

Міністэрства адукацыі Алена СІМАКОВА.

У Беларусі паступова скарачаецца сетка дзіцячых інтэрнатных устаноў. З 2015 года іх колькасць зменшылася больш чым у тры разы — з 36 у 2015 годзе да 10 у 2023-м. У мінулым годзе была ліквідавана Капыльская дапаможная школа-інтэрнат, дзеці выхоўваюцца ў сем'ях.

Скарацілася колькасць дзяцей, ад выхавання якіх адмаўляюцца бацькі, у многім дзякуючы і той падтрымцы, якую аказвае дзяржава сем'ям, дзе выхоўваюцца дзеці-інваліды. Больш за 88 % дзяцей, якія штогод застаюцца без апекі бацькоў, уладкоўваецца на выхаванне ў сем'і. Гэтаму садзейнічае развіццё сеткі замяшчальных і апякунскіх сем'яў, прыёмных дзіцячых дамоў сямейнага тыпу.

— За апошнія гады сфарміравана практыка ўладкавання ў сем'і не толькі дзяцей, якія развіваюцца нармальна, але і дзяцей-інвалідаў. Летась 29 такіх дзяцей з інтэрната былі перададзены ў семі, якія падрыхтавалі ўмовы і займаюцца іх выхаваннем, у тым ліку шэсць такіх дзяцей былі ўсыноўлены, — паведаміла Алена Сімакова.

Яна прайнфармавала, што летась крыху больш чым дзве тысячы дзяцей засталіся без апекі бацькоў. З іх толькі 282 дзіцяці з'яўляюцца біялагічнымі сіротамі, іх бацькі памерлі ці прызнаны адсутнымі без вестак. Звыш 80 % — дзеці, бацькі якіх жывыя, але не займаюцца іх выхаваннем у сувязі з тым, што пазбаўлены бацькоўскіх правоў. Большасць такіх дзяцей уладкаваныя на сямейныя формы выхавання.

— Ёсць станоўчая дынаміка ў тым, што штогод бацькі мяняюць свае адносіны да выхавання дзяцей і ў судовым парадку аднаўляюцца ў бацькоўскіх правах. Летась было 77 такіх бацькоў, 104 дзіцяці вярнуліся ў родныя семі. Чацвёрта бацькоў звярнуліся ў суд, было адменена рашэнне суда аб адабранні дзяцей без пазбаўлення бацькоўскіх правоў, — адзначыла Алена Сімакова.

Цяпер у краіне каля 15 тысяч дзяцей-сірот і дзяцей, якія засталіся без апекі бацькоў. Пераважна яны выхоўваюцца ў замяшчальных сем'ях (12 103 дзіцяці). Большасць з іх (7424) — у апякунскіх, крыху больш як дзве тысячы — у прыёмных, 1840 дзяцей — у дзіцячых дамах сямейнага тыпу. Больш чым пяць тысяч дзяцей жывуць у сем'ях усынавіцеляў.

Алена КРАВЕЦ.

Анонс

У МАСТАХ ПРойДЗЕ ФЕСТИВАЛЬ ПАЭЗІІ

«Масты сугучнасці» — такую назву носіць Рэспубліканскі фестываль паэзіі, які адбудзецца ў Мастах, на Гродзеншчыне, 17 мая. Арганізатары — Саюз пісьменнікаў Беларусі, Мастоўскі раённы выканаўчы камітэт, Мастоўская раённая бібліятэка і Гудзевіцкі дзяржаўны літаратурна-краязнаўчы музей.

Падзею аанансіруе старшыня Гродзенскага абласнога аддзялення Саюза пісьменнікаў Беларусі вядомая ў нашай краіне пісьменніца Людміла КЕБІЧ:

— Мы рады, што атрымалася такое вольнае супольніцтва мастоўскіх улад, мастоўскіх бібліятэкараў і літаратараў Гродзеншчыны, усёй краіны. Сёння часта даводзіцца чуць, што паэзіі час мінуў, яна не карыстаецца той грамадскай вагой, як некалі. Маўляў, стадыёны ўжо не збіраюцца, каб паслухаць палымнае выступленне паэта... Не буду спрачацца. За мастакоў слова павінны спрачацца іх творы. І вольна працява такой увагі, згода правес-

ці выключна паэтычны фестываль, прычым у раённым цэнтры, не так блізка ад Мінска, з удзелам прадстаўнікоў усіх абласцей краіны.

Дарэчы, пляцоўкамі правядзення свята паэзіі будуць розныя адрасы — і ў Мастах, і ў Гудзевічах. А дакладней — Мастоўскі раённы цэнтр творчасці дзяцей і моладзі, СШ № 2 г. Масты імя Героя Савецкага Саюза В. П. Жукава, Гудзевіцкі дзяржаўны літаратурна-краязнаўчы музей, Гудзевіцкі цэнтр вольнага часу і культуры, Гудзевіцкая сельская бібліятэка. У Мастоўскай раённай бібліятэцы будзе разгорнута кніжная выстаўка «Паэзія. Творчы. Час». На розных пляцоўках пройдуць творчыя сустрэчы паэтаў з чытачамі — «Паэзія свет надзяляе душой», «Верш — гэта мост ад сэрца людскога да мары», «Зорны вяночак беларускай паэзіі».

У Мастоўскай раённай бібліятэцы пройдзе круглы стол «Паэзія на ўсе часы: творы і творцы». З дакладам «Тэма Вялікай Айчыннай вайны ў творчасці сучасных паэтаў Гродзеншчыны» выступіць старшыня Гродзен-

скага абласнога аддзялення СПБ Людміла Кебіч. Паэт, публіцыст, літаратурны крытык Дзмітрый Радзівончык выступіць з аглядам зборніка лірыкі «Спрадвечны бераг», куды ўвайшлі вершы Міхася Васілька, Юркі Голуба, Мар'яна Дуксы. Кандыдат філалагічных навук Аліна Сабуць пазнаёміць прысутных з тэмай «Сваё як фактар нацыянальнай самасці ў творчасці сучасных паэтаў Гродзеншчыны». Удзел у круглым сталё прымуць старшыня Брэсцкага абласнога аддзялення СПБ Таццяна Дземідовіч, старшыня Гомельскага абласнога аддзялення СПБ, дэпутат Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь Уладзімір Гаўрыловіч, паэтэса Валянціна Драбышэўская, старшыня Магілёўскага абласнога аддзялення СПБ паэт Алесь Казека, кандыдат філалагічных навук, літаратурны крытык Алена Кісель і іншыя пісьменнікі і літаратуразнаўцы.

Сяргей ШЫЧКО.